EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 11.9.2024.
COM(2024) 402 final

KOMISIJINA GODIŠNJA REVIZIJA

godišnjih izvješća država članica o radu u području izvoznih kredita u smislu Uredbe (EU) br. 1233/2011

1. Uvod:

Ova godišnja revizija aktivnosti povezanih sa službeno podupiranim izvoznim kreditima za 2022. sastavljena je u skladu s Uredbom (EU) br. 1233/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenog 2011. o primjeni određenih smjernica u području službeno podupiranih izvoznih kredita. Obuhvaća aktivnosti povezane sa službeno podupiranim izvoznim kreditima koje su provele izvozno-kreditne agencije država članica i temelji se na informacijama država članica iz godišnjih izvješća o radu koja u skladu s Uredbom dostavljaju Komisiji. Izvješća se izrađuju na temelju standardiziranog predloška (tzv. „predložak kontrolnog popisa") koji je s vremenom preispitan i dorađen. Predložak kojim su se države članice služile za izvješća za 2022. primjenjivao se od izvještajne godine 2020. te je u usporedbi s prethodnom verzijom sadržavao dodatne pojedinosti o ljudskim pravima i zaštiti klime i okoliša. Od izvještajne godine 2023. primjenjivat će se nova verzija predloška, koja će omogućiti sektorsko preispitivanje službeno podupiranih izvoznih kredita s posebnim naglaskom na klimu.

2. Zaprimljena godišnja izvješća o radu za kalendarsku godinu 2022.

U okviru primjene Sporazuma o službeno podupiranim izvoznim kreditima takve je kredite 2022. pružalo 20 država članica: Austrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Hrvatska, Italija, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska i Švedska. Sve su podnijele godišnje izvješće o radu za 2022.

Preostale države članice, odnosno Bugarska, Cipar, Grčka, Irska, Latvija, Litva i Malta, potvrdile su da u izvještajnoj godini nisu pružale službeno podupirane izvozne kredite.

3. Analiza godišnjih izvješća o radu:

(a) Opće informacije:

Dvadeset država članica koje su 2022. pružale službeno podupirane izvozne kredite pružalo je čisto pokriće, što znači da su izvozni krediti bili u obliku garancija i/ili proizvoda osiguranja. Trinaest od njih (Belgija, Češka, Danska, Finska, Francuska, Hrvatska, Italija, Mađarska, Njemačka, Poljska, Slovačka, Španjolska i Švedska) pružalo je službenu financijsku potporu u obliku izravnog financiranja, refinanciranja komercijalnih zajmova za izvozne transakcije ili potpore kamatnim stopama. Nekoliko država članica (Austrija, Mađarska, Portugal, Poljska, Španjolska) izvijestilo je da su pružale vezanu pomoć, oblik izvoznih kredita s povlaštenom komponentom, uređenu Sporazumom OECD-a.

Sporazum o službeno podupiranim izvoznim kreditima i preporuke OECD-a o postupanju s rizicima povezanima sa službeno podupiranim izvoznim kreditima omogućuju usklađivanje prakse u cijelom EU-u. Međutim, unutar tog okvira vlade oblikuju vlastite politike. Uz pravila iz smjernica OECD-a većina izvozno-kreditnih agencija primjenjuje dodatna pravila, primjerice o nacionalnom i lokalnom sadržaju, i strože standarde, među ostalim kako bi se uskladile s nacionalnim politikama i međunarodnim obvezama, posebno u području zaštite klime. Neke izvozno-kreditne agencije odlučile su nuditi programe prilagođene pojedinim sektorima ili specifičnim ciljevima. U njima uzimaju u obzir specifičnosti posebnih sektorskih dogovora u okviru Sporazuma, strukture suosiguranja ili strateške smjernice.

Organizacijske strukture izvozno-kreditnih agencija i upravljanje davanjem pokrića razlikuju se u EU-u. U državama članicama službeno podupiranim izvoznim kreditima upravlja više od 26 tijela, koja su javne agencije ili privatna poduzeća s javnim ovlastima koja posluju pod nadzorom vlade. Ta su tijela navedena u Prilogu 1. Države članice koje pružaju i pokriće i financiranje obično imaju zasebnu instituciju zaduženu za financiranje, koja se ponekad naziva EXIM banka (banka za izvoz i uvoz).

(b) Opseg službene potpore:

U godišnjim izvješćima o radu navode se relevantne financijske informacije o službenoj potpori koju pružaju izvozno-kreditne agencije u skladu s nacionalnim zakonodavnim okvirima i organizacijskom strukturom država članica. Komisija nema napomena o financijskim aspektima godišnjih izvješća o radu za 2022.

Za službenu potporu u obliku čistog pokrića u tablici u nastavku navodi se najveća ukupna prijavljena nominalna izloženost riziku na dan 31. prosinca 2022. za najveće pružatelje te potpore u EU-u.

Tablica 1 Službena potpora u obliku čistog pokrića u 2022. (u milijardama EUR) **Najveći pružatelji potpore u EU-u prema agregatnoj nominalnoj izloženosti riziku**	
Ukupna izloženost za čisto pokriće u EU-u	*350*
Njemačka	83
Italija	72
Francuska	66
Švedska	38
Nizozemska	28

Za službenu financijsku potporu u tablici u nastavku navode se prijavljene nominalne vrijednosti portfelja službeno podupiranih kredita na dan 31. prosinca 2022. za najveće pružatelje potpore u EU-u.

Tablica 2 Službena potpora u obliku službene financijske potpore u 2022. (u milijardama EUR) **Najveći pružatelji potpore u EU-u prema nominalnoj vrijednosti portfelja službeno podupiranih kredita**	
Ukupni kreditni portfelj u EU-u	*92*
Italija	38
Njemačka	16
Francuska	15
Švedska	8
Finska	8

Napomena: vrijednosti u tablicama 1 i 2 ne bi trebalo zbrajati. Ne samo da se priroda instrumenta razlikuje nego i jedna država članica može podupirati istu izvoznu transakciju i izravnim financiranjem i čistim pokrićem.

(c) Uzimanje u obzir rizika za okoliš:

U Preporuci OECD-a o zajedničkim pristupima službeno podupiranim izvoznim kreditima i dužnoj pažnji u pogledu zaštite okoliša i socijalnih pitanja utvrđena su zajednička načela za provedbu dubinske analize u području zaštite okoliša i socijalnih pitanja. Pridržavaju je se sve države članice EU-a i na temelju nje utvrđuju potencijalne utjecaje i rizike zahtjeva za službenu potporu te poduzimaju odgovarajuće mjere. Ta se preporuka temelji se na uvriježenim standardima kao što su standardi uspješnosti zaštite okoliša i socijalne zaštite Međunarodne financijske korporacije, Smjernicama Grupe Svjetske banke u području okoliša, zdravlja i sigurnosti, politikama zaštite okoliša i socijalne zaštite Svjetske banke te na okolišnim i socijalnim standardima Svjetske banke. Obuhvaća ključna pitanja zaštite okoliša, kao što su emisije u zrak, uključujući emisije stakleničkih plinova, učinkovitost resursa, gospodarenje otpadom, buka i vibracije, upravljanje opasnim materijalima, utjecaji na

ekosustave, zaštita bioraznolikosti i znatno korištenje prirodnih resursa. Uključuje i zahtjeve za pripravnost i odgovor na krize kako bi vlasnici projekata mogli primjereno odgovoriti na nesreće i krizne situacije radi sprečavanja i ublažavanja utjecaja na okoliš.

Politike dužne pažnje i postupci procjene rizika izvozno-kreditnih agencija EU-a uvelike se temelje na toj preporuci, ali ne isključivo – politike se temelje i na drugim međunarodnim standardima i pravnoj stečevini EU-a. Sve države članice koje pružaju službeno podupirane izvozne kredite izvješćuju da su poštovale okolišnu dimenziju te preporuke i da je to sastavni dio njihovih sustava dužne pažnje i upravljanja rizicima te njihovih postupaka za donošenje odluka. Postupci *ex ante* procjene ovise o vrsti, veličini i kategoriji određenog zahtjeva za službeno podupirani izvozni kredit. Rizici se utvrđuju, razvrstavaju i ocjenjuju te mogu utjecati na prihvatljivost za potporu. Sve izvozno-kreditne agencije EU-a potvrdile su da su provjerile sve zahtjeve za službeno podupirane izvozne kredite kako bi utvrdile treba li provesti analizu utjecaja na okoliš.

U skladu s tom preporukom od izvozno-kreditnih agencija traži se da te zahtjeve razvrstavaju ovisno o potencijalnom negativnom utjecaju na okoliš u tri kategorije rizika: visoki (kategorija A), srednji (kategorija B) ili niski (kategorija C). Mnoge države članice izvješćuju da Preporuku primjenjuju šire od njezina područja primjene. Na primjer, razvrstavaju sve transakcije, uključujući one u kojima podupiru udio u vrijednosti manjoj od 10 milijuna posebnih prava vučenja (SDR), a koje se načelno ne uključuju u fazi provjere. Države članice izvješćuju da je procjena utjecaja na okoliš i društvo (ESIA) provedena u skladu s člankom 18. Preporuke za sve zahtjeve kategorije A za koje je izvozno-kreditna agencija preuzela konačnu obvezu. Za zahtjeve kategorije B države članice izvješćuju da su podnositelji zahtjeva uvijek dostavili dovoljno informacija o relevantnim utjecajima projekta na okoliš u skladu s člankom 19. Preporuke. Izvozno-kreditne agencije izvijestile su da su prije donošenja odluke o pružanju službene potpore projektima kategorije A ili B uvijek ocijenile informacije dobivene provjerom i preispitivanjem transakcija. Relevantne informacije prikupljene su iz izvješća o procjeni utjecaja na okoliš i društvo (ESIA), ali i iz obrazaca za podnošenje zahtjeva i upitnika koje su ispunile izvozno-kreditne agencije, analiza dokumentacije, obilazaka lokacija, istraživanja koja su proveli vanjski savjetnici te izravnim kontaktima s podnositeljima zahtjeva.

Države članice nisu prijavile slučajeve trajne neusklađenosti, iako su manje neusklađenosti moguće, npr. nepoštovanje rokova za dostavu informacija ili izvješća. Neusklađenosti se rješavaju u koordinaciji sa sponzorima projekata osmišljavanjem korektivnih mjera i mjera ublažavanja koje se prate tijekom vremena odnosno povlačenjem potpore ili odbijanjem zahtjeva za obeštećenje. Jedna je izvozno-kreditna agencija izvijestila da su se u fazi praćenja određenih transakcija pojavila odstupanja od dogovorenih mjera i međunarodnih standarda te da je uvela mjere na pojedinačnoj osnovi.

(d) Uzimanje u obzir ciljeva u području klimatskih promjena:

Uz to što primjenjuju sektorska pravila povezana s klimom iz Sporazuma OECD-a većina je država članica za svoje izvozno-kreditne agencije 2022. donijela posebnu klimatsku politiku.

Vijeće Europske unije u svojim je zaključcima o izvoznim kreditima od 15. ožujka 2022. iznijelo namjeru država članica da do kraja 2023. u nacionalnim politikama odrede vlastite znanstveno utemeljene rokove za ukidanje službeno podupiranih izvoznih kredita za projekte u sektoru energije iz fosilnih goriva, osim u ograničenim i jasno definiranim okolnostima u skladu s ograničavanjem zatopljenja na 1,5 °C i ciljevima Pariškog sporazuma. Stoga su sve države članice donijele ili razmatraju donošenje novih ili ažuriranih klimatskih politika za svoje službeno podupirane izvozne kredite. Od izvještajne godine 2023. primjenjuje se novi predložak za godišnja izvješća o radu, koji će Komisiji omogućiti da prikupi detaljne

informacije o nacionalnim politikama u području klime koje se primjenjuju na izvozno-kreditne agencije EU-a i da o tim politikama izvijesti u kontekstu svojeg sljedećeg godišnjeg preispitivanja, koje će obuhvatiti izvještajnu godinu 2023.

(e) Dužna pažnja u području socijalnih i ljudskih prava

Osim okolišne dimenzije, Preporuka OECD-a o zajedničkim pristupima od 2012. sadržava načela dužne pažnje u području socijalnih pitanja. Obuhvaća ključne potencijalne socijalne učinke povezane s projektom, među ostalim u pogledu zapošljavanja i radnih uvjeta (npr. pravedno postupanje, diskriminacija, sloboda udruživanja, kolektivno pregovaranje, smještaj radnika), zdravlja, sigurnosti i zaštite u zajednici (npr. izloženost zajednice bolesti, angažiranje zaštitara), stjecanja zemljišta i nedobrovoljnog preseljenja (npr. fizičko raseljavanje, gospodarsko raseljavanje), odgovarajuće suradnje s pogođenim zajednicama (npr. postupak informiranog savjetovanja i sudjelovanja, mehanizam za pritužbe), autohtonih naroda (npr. postupak slobodnog, prethodnog i informiranog pristanka) te kulturne baštine. Obuhvaća i ključne učinke na ljudska prava povezane s projektom, uključujući prisilni rad, dječji rad, pitanja rodne ravnopravnosti te situacije povezane sa sigurnošću i zdravljem na radu u kojima je ugrožen život. Posebna pozornost posvećuje se ranjivim skupinama.

Prakse dužne pažnje o kojima izvješćuju izvozno-kreditne agencije EU-a slične su praksama za rizike za okoliš. Svih 20 država članica koje pružaju službenu potporu navodi da poštuju dimenziju Preporuke OECD-a o zajedničkim pristupima koja se odnosi na socijalna i ljudska prava i da je to sastavni dio njihovih sustava za donošenje odluka, dužnu pažnju i upravljanje rizicima. Sve su potvrdile da su provjerile sve zahtjeve kako bi utvrdile treba li provesti analizu utjecaja na socijalna i ljudska prava. Izvijestile su da je za sve zahtjeve kategorije A provedena procjena utjecaja na okoliš i društvo (ESIA). Kad je riječ o zahtjevima kategorije B, izvijestile su da su svi podnositelji zahtjeva dostavili dovoljno informacija da se utvrde relevantni utjecaji projekta. Države članice izvijestile su da su prije donošenja odluke o pružanju službene potpore projektima kategorije A ili B s potencijalnim negativnim utjecajem na socijalna i ljudska prava njihove izvozno-kreditne agencije uvijek ocijenile informacije dobivene provjerom i preispitivanjem, kao što su činile za rizike za okoliš.

Države članice 2022. nisu izvijestile o slučajevima trajne neusklađenosti u postupcima dužne pažnje u području socijalnih i ljudskih prava. Jedna je izvozno-kreditna agencija izvijestila da su se u fazi praćenja određenih transakcija pojavila odstupanja od dogovorenih mjera i međunarodnih standarda te da je uvela mjere na pojedinačnoj osnovi.

Participativni postupak savjetovanja ili mehanizam za pritužbe za pogođene zajednice uspostavljeni su u većini izvozno-kreditnih agencija EU-a, ali još ne u svima. To ne znači da savjetovanje ne postoji, s obzirom na to da se od sponzora projekata može zatražiti da uspostave mehanizme neovisno o uključenosti izvozno-kreditne agencije, ali u tom području ima prostora za poboljšanja. Države članice u kojima je uspostavljen mehanizam za pritužbe na razini izvozno-kreditne agencije u svojim godišnjim izvješćima o radu za 2022. Komisiju nisu izvijestile ni o jednoj pritužbi.

(f) Mjere protiv podmićivanja:

Sve države članice koje pružaju službeno podupirane izvozne kredite izvješćuju da su poštovale Preporuku OECD-a o podmićivanju i službeno podupiranim izvoznim kreditima. Ta preporuka sadržava mjere za provjeru zahtjeva, provedbu dužne pažnje, ocjenjivanje i donošenje odluke o prihvatljivosti za potporu, čiji je cilj odvraćanje od podmićivanja povezanog sa službeno podupiranim izvoznim kreditima. Posebno se provjerava da stranke uključene u transakcije nisu na popisu isključenih osoba multilateralnih financijskih institucija.

(g) Održivo kreditiranje

Sve države članice koje pružaju službeno podupirane izvozne kredite izvješćuju da su poštovale Preporuku OECD-a o održivom kreditiranju i službeno podupiranim izvoznim kreditima. Preporukom se nastoji osigurati da se sredstva za financiranje razvojnih potreba zemalja s niskim prihodima mobiliziraju tako da te zemlje ne gomilaju prekomjeran dug u budućnosti. Uz tu preporuku poštuju se i politike Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) o uvjetovanosti ograničenja duga za nekoncesijske zajmove te u pogledu održivog kreditiranja. Članice koje se pridržavaju te preporuke postigle su dogovor i o važnim mjerama transparentnosti koje uključuju dostavu informacija Svjetskoj banci i MMF-u. U većini slučajeva procjene održivosti duga dio su sveukupne procjene rizika zemlje koja utječe na politike pokrića države koje osmišljavaju izvozno-kreditne agencije.

(h) Ostale informacije u godišnjim izvješćima o radu:

Države članice izvješćuju da nastoje osigurati što transparentniji rad svojih izvozno-kreditnih agencija i pritom poštuju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija. U skladu s Preporukom OECD-a o zajedničkim pristupima usklađeni postupak u EU-u je objava detaljnih informacija o projektima koji potencijalno mogu negativno utjecati na okoliš ili društvo. Izvozno-kreditne agencije uvijek su na svojim internetskim stranicama na koje se upućuje u Prilogu 2. objavile sve informacije iz članaka 39. i 41. te preporuke, odnosno relevantne *ex ante* informacije za projekte kategorije A, uključujući procjene utjecaja na okoliš i društvo, te *ex post* informacije za sve podupirane projekte kategorije A i B.

Mnoge izvozno-kreditne agencije EU-a imaju politiku o korporativnoj društvenoj odgovornosti, koja uz interne mjere obično uključuje bliski dijalog s klijentima izvozno-kreditnih agencija. U tom kontekstu izvozno-kreditne agencije sve više ocjenjuju vlastite prakse i izrađuju planove kako bi smanjile svoj utjecaj na okoliš, uključujući procjene ugljičnog otiska.

4. Usklađenost izvozno-kreditnih agencija s ciljevima i obvezama Unije:

U članku 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) navedeni su opći ciljevi Europske unije, dok se u članku 21. utvrđuju načela i ciljevi vanjskog djelovanja Unije. Prema članku 3. stavku 5. UEU-a Europska unija u svojim odnosima s ostatkom svijeta „doprinosi […] održivom razvoju Zemlje, solidarnosti i uzajamnom poštovanju među narodima, slobodnoj i poštenoj trgovini, iskorjenjivanju siromaštva i zaštiti ljudskih prava, osobito prava djeteta, te strogom poštovanju i razvoju međunarodnog prava, uključujući poštovanje načela Povelje Ujedinjenih naroda”. Načela i ciljevi vanjskog djelovanja Unije u pogledu EU-ove zajedničke trgovinske politike navode se u članku 206. i prvom stavku članka 207. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Europski parlament zatražio je od Komisije izjavu o tome poštuju li države članice ciljeve i obveze EU-a kad pružaju službeno podupirane izvozne kredite. Komisija je u skladu s Uredbom (EU) br. 1233/2011 provela godišnju reviziju. Budući da se ta revizija temelji na godišnjim izvješćima o radu koja dostavljaju države članice, ne može se smatrati iscrpnom.

Komisija smatra da raspoložive informacije pružaju dokaz da su aktivnosti povezane sa službeno podupiranim izvoznim kreditima u EU-u u skladu s člancima 3. i 21. UEU-a. Preporuke OECD-a okvir su za upravljanje programima država članica za izvozne kredite. Države članice utvrđuju i vlastite politike na temelju tih preporuka i u skladu s ciljevima EU-a. Kad je riječ o poštovanju međunarodnih obveza i obveza na temelju prava EU-a o tržišnom natjecanju, 2022. nije bilo sporova na razini Svjetske trgovinske organizacije koji su se odnosili na aktivnosti povezane s izvoznim kreditima, a Komisija nije zaprimila nijednu

pritužbu o mogućim povredama propisa EU-a povezanu s izvozno-kreditnim agencijama EU-a.